

Sveučilište u Zagrebu

Fakultet kemijskog inženjerstva i tehnologije

DIPLOMSKI STUDIJ

AMBALAŽNI POLIMERNI MATERIJALI

Izv. prof. dr. sc. Zvonimir Katančić
katancic@fkit.unizg.hr

AMBALAŽNI MATERIJALI

Ambalaža i označavanje proizvoda

➤ Označavanje

- Daje informaciju o proizvodu/robi
- Može biti predočena kao **tekst, simbol, oznaka, crtež na ambalaži ili sve zajedno**
- **Označavanje predstavlja zaštitu** gospodarskih interesa (proizvođača) i **zaštitu potrošača** (na sigurnost života, zdravlja i imovine)
- Označavanje je **potpuna obavijest o proizvodu**, mora biti **istinita**, (razlikovanje proizvoda i proizvođača, prepoznavanje kvalitete, ...)
- **Ispravnost označavanja** proizvoda na tržištu nadziru gospodarski inspektori Državnog inspektorata

Ambalaža i označavanje proizvoda

- **Inspektorat nadzire** osnovne zahtjeve u odnosu na ambalažu
- Mora biti **neškodljiva za zdravlje** (potvrda o zdravstvenoj ispravnosti)
- Mora biti **prilagođena obliku i masi proizvoda**, ne smije potrošača dovoditi u **zabludu** s obzirom na masu i veličinu proizvoda
- Mora biti **usklađena s posebnim propisima** za posebne uvjete za ambalažu (direktive (uredbe), zakone, pravilnike, norme)
- U suprotnom predviđa se **kazna za trgovca** koji stavlja robu na tržište u toj ambalaži

Ambalaža i označavanje proizvoda

- Osnovni podaci koji se moraju nalaziti na ambalaži proizvoda propisani su nizom zakona i propisa:
- **Zakon o zaštiti potrošača** (NN 79/**07**, 133/**09**, 1/**14**, 110/**15**)
- **Zakon o hrani** (NN 46/**07**, 81/**13**, 14/**14**, 30/**15**)
- **Zakon o predmetima opće uporabe** (NN 85/**06**, 75/**09**, 43/**10**, 39/**13**, 47/**14**)
- **Pravilnik** o označavanju, reklamiranju i prezentaciji hrane (NN 41/**08**, 63/**11**)
- **Pravilnik** o zdravstvenoj ispravnosti **materijala i predmeta** koji dolaze u neposredan dodir s hranom (NN 125/**09**, 31/**11**)
- **Uredba** 10/**11** o plastičnim materijalima i predmetima koji dolaze u neposredan dodir s hranom (koja uzima u obzir aktivne, nano tvari)
- Zakoni se neprekidno nadopunjuju novim člancima da se usuglase sa zahtjevima tržišta i novim tehnologijama

Ambalaža i označavanje proizvoda

- **Označavanje** - obavijest o proizvodu ili “**deklaracija**”
- Podrazumijeva **sve pisane oznake**, trgovačku oznaku, zaštitni znak, ime marke, simbol, propisane ekološke oznake, a stavlja se **na ambalažu ili na naljepnicu na ambalaži**
- Pojam “**deklaracija**”- napušta se zbog usklađivanja s EU regulativom, novi izrazi su:
  - **Obavijest o proizvodu**
  - **Označavanje proizvoda**

Ambalaža i označavanje proizvoda

- Označavanje robe koje predstavljaju **opasnost za okolinu** - koriste se različiti simboli koji označavaju **stupanj** i **vrstu** opasnosti
- **Oznake** - moraju imati zadani oblik i veličinu:
  - kvadrata s min stranicom od 150 mm
  - pravokutnik A5 (148 x 210) i
  - pravokutnik A7 (74 x 105)
- **STL (sigurnosno tehnički list)** obavezni je dio **transportne** dokumentacije tijekom prijevoza robe, uputa kako pravilno postupati u slučaju nesreće i rasipanja robe

Naziv kemikalije	CAS broj	Označavanje prema Uredbi EZ br. 1272/08	
		Piktogrami Oznake opasnosti	Oznake upozorenja (H)
Aceton	67-64-1	GHS 02 GHS 07	H225 Lako zapaljiva tekućina i para H319 Uzrokuje jako nadraživanje oka H336 Može izazvati pospanost i li vrtoglavicu

Ambalaža i označavanje proizvoda

- **Označavanje proizvoda bar kodom** je sustav označavanja šifrom radi identifikacije robe
- Sadrži logičnu poslovnu informaciju o **proizvodu**
- Tiska se direktno na ambalažu ili na naljepnicu
- Bar kod je **smisleni niz tamnih crta i svijetlih međuprostora** koji omogućavaju elektronskom uređaju da očita, u njima, sadržanu logičnu poslovnu informaciju o proizvodu.

Bar kodovi koriste se u:

- skladištu
- prodavaonici
- proizvodnji i
- uslužnoj djelatnosti

Omogućava brzo i jednostavno očitavanje :

- cijene proizvoda
- evidencije u inventuri
- kontroli zaliha
- utvrđivanje poreznih obveza, itd.

Ambalaža i označavanje proizvoda

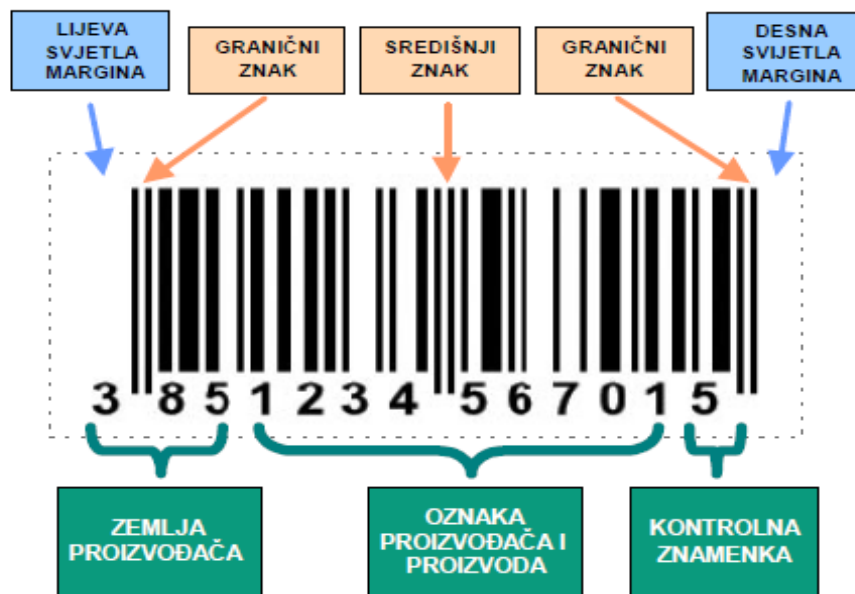
- **Linearni bar kod** dijeli se na nekoliko vrsta, a formiraju se prema unaprijed određenim pravilima za svaku vrstu bar koda
- Svaki proizvod koji odlazi u distribucijsku mrežu ima svoj bar kod
- Na slici prikazano je nekoliko vrsta bar kodova

- EAN sistem (1977.) je jedinstven sustav označavanja i identifikacije na europskom tržištu, zbog široke prihvaćenosti postao je svjetski
- (European Article Numbering (EAN) - Europsko numeriranje proizvoda)

Ambalaža i označavanje proizvoda

- Struktura EAN-13 bar koda je standardizirana te sadrži podatke o:
  - zemlji porijekla robe
  - proizvođaču
  - samom proizvodu

- U standardnom **EAN 13** kodu sadržano je **12 brojeva**, a **13-ti broj** je kontrolni broj (**12 + 1**) i koristi se za potvrdu da je bar kod **točno** skeniran

Ambalaža i označavanje proizvoda

- QR kod je 2D kod, nastao u Toyoti 1994
- Sastoji se od crnih kvadrata i pravokutnika u kvadratnom bijelom uzorku
- **Podaci se spremaju u oba smjera**, skeniraju se horizontalno ili vertikalno
- Prednost u odnosu na bar kod je **veći sadržaj podataka**

QR kod sastoji se od:

- **uzorak za nalaženje** - tri velika četverokuta - u kutovima, detektiraju poziciju, veličinu i kut koda
- **uzorak za poravnanje** - korekciju distorzije QR koda
- **uzorak za podešavanje vremena** - identificiranje centralne koordinate svake ćelije, a uzorak je smješten u vertikalnom i horizontalnom smjeru
- **uzorak tiha zona** - područje bez podataka i pomaže pri čitanju QR koda
- **uzorak područje podataka** - područje pohrane podataka u QR kodu

Ambalaža i označavanje proizvoda

➤ QR kod je 2D kod

- može spremiti brojeve
- može spremiti tekst
- telefonske brojeve s aktivacijom poziva
- aktivni link (npr. za cjenik u restoranu)
- SMS ili MMS poruke
- aktivni e-mail itd.

- Različite inačice QR kodova omogućuju pohranu različite količine podataka
- **Verzije QR koda se rangiraju od verzije 1 do verzije 40**
- **Verzija 1 može pohraniti 10-25 alfanumeričkih znakova**
- **Verzija 40 može sadržavati između 1852 i 4296 alfanumeričkih znakova**

Zakon o zaštiti potrošača (ZoZP)

- Svi podaci na **obavijesti** moraju biti istinit, vidljivi i **čitljivi** te na HR jeziku, dozvoljeni su i drugi jezici
- Za **podatke** o proizvodu odgovaran je **proizvođač**, a za **uvozne** proizvode odgovoran je **uvoznik**
- Podaci ne smiju dovoditi do zabune o načinu proizvodnje, količini, kvaliteti,...

Zakon o zaštiti potrošača

- ZoZP-propisuje minimum podataka na obavijesti proizvoda
- Obavijest za svaki proizvod mora bit vidljiva, razumljiva, čitljiva te mora sadržavati slijedeće podatke
  - naziv/ime proizvoda pod kojim se prodaje
  - tip i model te oznaku mjere (L,kg) proizvoda
  - datum proizvodnje i roke upotrebe
  - naziv i sjedište uvoznika
  - naziv proizvođača i zemlju porijekla

Zakon o zaštiti potrošača

- Za **domaće proizvode** naziv i sjedište proizvođača te zemlju podrijetla,
- Za **uvozne proizvode** naziv i sjedište uvoznika, naziv proizvođača te zemlju podrijetla (nije dozvoljen uvoz robe koja nije u skladu sa zakonom o sigurnosti i kvaliteti, već na carini rade se kontrole kvalitete ili u licenciranim laboratorijima)
- Uz obavezne podatke **obavijest** mora sadržavati i **podatke utvrđene posebnim propisima** (pravilnici, uredbe...)
- **Obavijesti** se mora nalaziti **na proizvodu ili ambalaži** za nju je **odgovoran trgovac** (nije dozvoljeno staviti robu na police bez podatak o kvaliteti, količini,...)

Nadzor u pogledu označavanja proizvoda u 2019.

- Rezultati inspekcijskog nadzora Državnog inspektorata u 2019
- Ukupan broj inspekcijskih nadzora 47.899
- Ukupan broj utvrđenih povreda 9.222
- Broj povreda o obavijesti na proizvodu 2.580
- Broj optužnih prijedloga 2.580
- Roba privremeno stavljena van prometa 31.825.867,40 kn
- % prekršaja u odnosu na broj nadzora oko 19%

Tisak - vrsta ambalaže, materijal i tehnike

- Odabir tiska **za obavijesti** ovisi o
  - Vrsti ambalažnog materijala
  - Vrsti ambalaže - nije moguć tisak → naljepnica
  - Cijeni proizvoda
  - Cijeni tiska

- **Obavijest na**
  - Etiketi od papira - offset tisak
  - Etiketi od plastične folije (PE, PVC) - flekso/duboki tisak
  - Kutiji od kartona - offset tisak
  - Kutiji od valovite ljepenke - flekso tisak
  - Vrećici od plastične folije (PP)/aluminij - flekso/duboki tisak

Tisak - vrsta ambalaže, materijal i tehnike

➤ Tiskarske tehnike možemo podijeliti u **dvije osnovne skupine**:

- 1) Indirektne tehnike tiska** (offset - plošni, suhi offset, tampon tisak), kod kojih se boja s tiskovne forme **prvo prenosi na posrednika** (gumeni valjak, tampon i sl.), a **zatim na tiskovnu podlogu**
- 2) Direktne tehnike tiska** (duboki tisak, sitotisak, fleksotisak, visoki tisak) su tehnike tiska kod kojih se boja **direktno s tiskovne forme prenosi na tiskovnu podlogu**

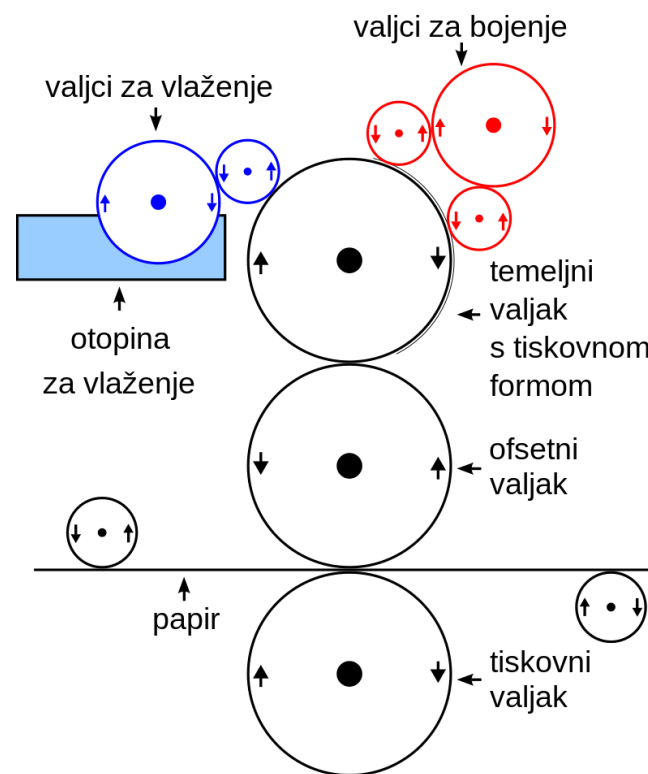
Tisak - vrsta ambalaže, materijal i tehnike

- **Plošni (offset) tisak**
- U grafičkoj industriji **najzastupljenija tiskarska tehnika**
- Offset tehnikom tiskaju se različiti grafički proizvodi kao što su monografije, višebojni časopisi, brošure, plakati do formata B0, letci, poštanske marke, diplome, **ambalaža**, omoti...
- Tiskovna forma za plošni (offset) tisak ima tiskovne elemente i slobodne površine gotovo u istoj ravnini (razlika je u nekoliko mm), dok se **boja s tiskovne forme prenosi na tiskovnu podlogu posredstvom offsetnog cilindra**

Tisak - vrsta ambalaže, materijal i tehnike

➤ Plošni (offset) tisak

- Pripremljeni tekst i ilustracije se ispisuju na **tiskovnu formu** koja se ulaže na **temeljni cilindar** u tiskarskome stroju
- U izravnome dodiru boja se s tiskovne forme **prenosi na ofsetni valjak s gumenom navlakom**, koji prelaskom preko tiskovne podloge ostavlja otisak
- **Tiskovni elementi** prihvaćaju boju i dalje ju mogu prenijeti zahvaljujući svojim površinskim svojstvima, tj. oni su **oleofilni**, dok su **slobodne površine oleofobne**, pa ne prihvaćaju boju
- Kod mokrog offseta to se svojstvo postiže tek pošto se tiskovna forma navlaži (voda ili voda izopropanolom)

Tisak - vrsta ambalaže, materijal i tehnike

➤ Plošni (offset) tisak

- Tiskarska boja za indirektni plošni tisak je **najsloženija boja**
- Izložena je djelovanju tekućine za vlaženje i mora podnijeti dvostruki prijelaz - prijelaz s tiskovne forme na offsetni cilindar te prijelaz s offsetnog cilindra na tiskovnu podlogu
- Kako se radi o indirektnom tisku, **nanosi boje na tiskovnu podlogu** su tanki i iznose **oko 2 μm**
- **Koncentracija pigmenata u boji mora biti velika**
- **Veziva ovih boja su temeljena na lanenom ulju i mineralnom ulju te sintetičkim (umjetnim) smolama**

Tisak - vrsta ambalaže, materijal i tehnike

➤ Plošni (offset) tisak

- Boje za plošni tisak najčešće se suše **oksidacijskom polimerizacijom** površinskog sloja (vezivo reagira s O_2 iz zraka)
- Moguće je još sušenje isparavanjem, upijanjem u podlogu ili fotopolimerizacijom
- Potrebne su **vrlo viskozne, pastozne boje** (dinamičke viskoznosti 40-100 Pa s)
- Boja mora biti strukturirana tako da sušive komponente u boji ne otvrdnu dok se ona prenosi preko valjaka za bojanje ili dalje preko temeljnog i offsetnog cilindra

Tisak - vrsta ambalaže, materijal i tehnike

- **Plošni (offset) tisak**
- Offsetne boje su sastavljene od sljedećih komponenti:
- **Vezivo** - sastoji se od **teških smola** (20-50 %) s visokim udjelom kolofonija, **alkidne smole** (0-20 %) i **biljnih ulja** (0-30 %), kao što su **laneno ulje**, **sojino ulje**, **drveno ulje** te **mineralnih ulja** (20-40 %)
- **Pigment** - između 10 i 30 %
- **Dodaci** (sušila, voskovi za poboljšanje otpornosti na struganje i smanjenje ljepljivosti, antioksidansi za sprečavanje preranog sušenja)
- do 10 %

Tisak - vrsta ambalaže, materijal i tehnike

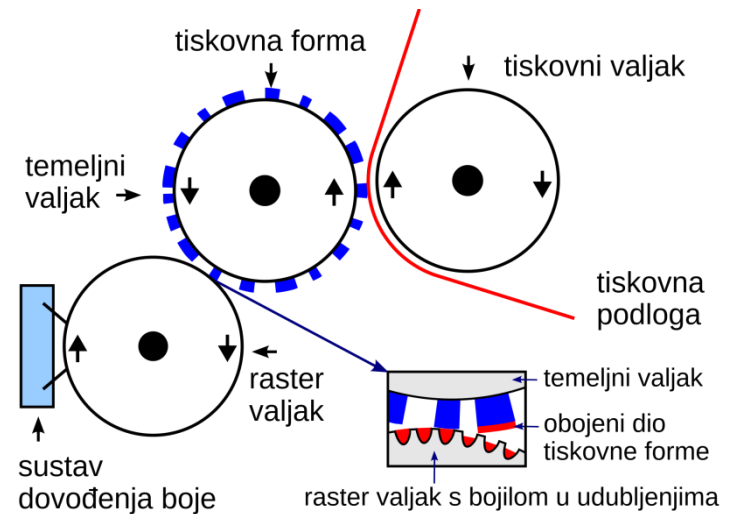
➤ Plošni (offset) tisak

➤ Vrste boja:

- **Univerzalne ili standardne** - uobičajeni zahtjevi s obzirom na sjaj i otpornost na abraziju, suše upijanjem u podlogu i oksidacijskom polimerizacijom
- **Visokog sjaja** - za postizanje visokog sjaja na papiru
- **S dobrom otpornošću na habanje** - za tisak ambalaže i mat premazanog papira
- **Bez mirisa** - za tisak na ambalaži za hranu, imaju posebnu strukturu veziva
- **Za tisak na folije** - suše samo oksidacijskom polimerizacijom, stoga se koriste isključivo na neupojnim tiskovnim podlogama, kao što su metalizirani papiri i plastične folije
- **UV boje** - za tiskanje ambalaže i naljepnica, suše se fotopolimerizacijom

Tisak - vrsta ambalaže, materijal i tehnike

- **Fleksotisak** - tehnika visokog tiska koja se prvenstveno koristi za tisak na ambalaži (različite vrste plastične ambalaže, valovita ljepenka, papir, etikete)
- Fleksibilna fotopolimerna tiskovna forma je u direktnom dodiru s materijalom za otiskivanje (**direktni rotacioni tisak**)
- Tiskarsko bojilo se sustavom valjaka prenosi na tzv. raster (aniloks) valjak. Njegova uloga je jednolično prenošenje tankog sloja bojila na tiskovnu formu
- O linijaturi (ugraviranim udubljenjima u kojima je bojilo) raster valjka ovisi nanos boje koji je **debljine između 0,8 i 1 μm**
- Tiskovna forma je omotana oko temeljnog valjka i njeni ispupčeni dijelovi preuzimaju boju i prenose je na podlogu na koju se tiska

Tisak - vrsta ambalaže, materijal i tehnike

➤ **Fleksotisak**

- **Fleksografske boje su rijetke, tekuće (fluidne) boje male viskoznosti (0,05-0,5 Pa s)**
- **Za tisak ambalaže koriste se tri tipa fleksografskih boja:**
  - **boje temeljene na otapalima**
  - **boje temeljene na vodi**
  - **UV fleksografske boje**
- **Osnovna formulacija flekso boje obuhvaća:**
  - **pigmente ili bojila (kolorante)**
  - **veziva (smole)**
  - **dodatke**
  - **otapalo**

Tisak - vrsta ambalaže, materijal i tehnike

➤ **Fleksotisak**

- **Kvaliteta flekso boja** u najvećoj mjeri ovisi o **optimalnoj kombinaciji veziva**, u formulaciju boja nerijetko ulazi više od jedne vrste veziva, npr. nitroceluloza + poliamidna smola za tisak na polietilenu (PE), nitroceluloza + akrilna smola za tisak na premazanom celofanu
- **Dodaci** se dodaju boji kako bi poboljšali svojstva boje
  - **plastifikatori** (omekšavala) povećavaju fleksibilnost smole tiskarske boje
  - **voskovi** povećavaju otpornost prema struganju
  - **tvari** protiv pjenjenja dodaju se bojama na osnovi vode
- Ispravan izbor kombinacije **otapala** ovisi o smoli/smolama, specifikacijama tiskovne podloge, karakteristikama tiskarskog stroja (aniloks, sušna jedinica, uređaj za bojanje)

Tisak - vrsta ambalaže, materijal i tehnike

➤ Fleksotisak

➤ Flekso boje na bazi otapala

• Pigment	10-25 %	• Bojilo	10-15 %
• Vezivo	10-40 %	• Taninska kiselina	10-30 %
• Vosak	1-3 %	• Vezivo	5-25 %
• Plastifikator	<5 %	• Dodaci	<5 %
• Otapalo	40-50 %	• Otapalo	50-70 %

Tisak - vrsta ambalaže, materijal i tehnike

➤ **Fleksotisak**

- **Flekso boje na bazi vode**
- Uvode se kao **ekološki povoljnije boje od boja temeljenih na hlapivim organskim otapalima** (redukcija VOC spojeva)
- Otiskuje se znatna količina kraft papira, koji se rabe za višeslojne vreće, rabe se za tisak kutija od valovitog kartona, naljepnica i ostalih papirnatih proizvoda.
- Boje temeljene na vodi se **gotovo odmah suše na vrlo upojnoj podlozi**
- Jače su pigmentirane (30% i više) od boja temeljenih na otapalima
- Zbog jače pigmentacije mogu se tiskati otisci zadovoljavajuće gustoće obojenja s manjim količinama boje

Tisak - vrsta ambalaže, materijal i tehnike

- **Fleksotisak** - usporedba boja na bazi vode i na bazi organskih otapala

Boje na bazi vode	Boje na bazi otapala
Prednosti	
• smanjen rizik od požara • bolja stabilnost u tisku • poboljšana radna sredina • bolje karakteristike transfera boje	• brzina sušenja lako se podešava • veća brzina tiska, brzo hlapljenje • niske površinske sile, dobra adhezija • dobra otpornost na vodu • dobra topljivost
Nedostaci	
• slaba otpornost na abraziju na folijama • smanjena otpornost na vodu • problemi u kontaktu s vodom • lakše se pjene • problemi sušenja pri većim brzinama tiska	• restrikcije uvjetovane zaštitom okoliša • potencijalni rizik za zdravlje • rizik od požara • relativno niska točka zapaljenja

Tisak - vrsta ambalaže, materijal i tehnike

➤ **Fleksotisak**

➤ **UV flekso boje** - ne sadrže otapala

➤ Sastoje se od:

- Vezivo 55-80 %
- Pigment 10-20 %
- Fotoinicijator 5-15 %
- Dodaci 5-10 %

➤ **Izlaganjem otiska UV zračenju dolazi** do momentalnog sušenja tj. osvijetljeni fotoinicijatori započinju polimerizaciju što rezultira skrućivanjem boje - sušenjem

➤ Postižu se visoko kvalitetni otisci s dobrim mehaničkim i kemijskim svojstvima, primjena za papir, PVC, aluminijske folije, laminati

Tisak - vrsta ambalaže, materijal i tehnike

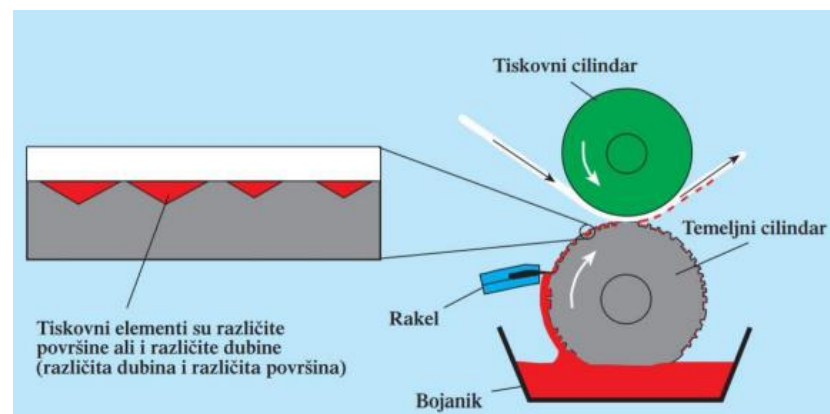
➤ **Fleksotisak** - karakteristike boja i njihova primjena u tisku

	Boje na bazi otapala	Boje na bazi vode	UV boje
Tiskarski proizvodi	• ambalaža (folije) • ambalaža za tekućine (mlijeko, sokovi) • materijali za omatanje	• ambalaža (papir) • tapete • časopisi • novine • ambalaža od valovitog kartona	• ambalaža (folije) • etikete • kartonska ambalaža
Viskoznost	20 - 50 mPa s	20 - 50 mPa s	100 - 500 mPa s
Sušenje	• upijanjem • hlapljenjem	• upijanjem • hlapljenjem	• polimerizacijom
Miris	jak miris	bez mirisa	specifičan miris

Tisak - vrsta ambalaže, materijal i tehnike

➤ Duboki tisak

- Duboki tisak je tehnika tiska pri kojoj je tiskovna forma načinjena tako da su **slobodne površine u osnovnoj ravnini**, a **tiskovne površine udubljene**
- Glavni predstavnik dubokog tiska je **bakrotisak**, koji spada u **direktne tehnike tiska**
- Temeljni cilindar uronjen je u bojanik s kojeg se boja pomoću rakela uklanja
- Pod pritiskom između temeljnog i tiskovnog cilindra nalazi se tiskovna podloga te se pri tom pritisku boja prenosi na postavljenu podlogu

Tisak - vrsta ambalaže, materijal i tehnike

➤ Duboki tisak

- Bakrotisak zahtijeva **boju niske viskoznosti** ($\nu = 0,05-0,2 \text{ Pa s}$, fleksotisak $0,05-0,5 \text{ Pa s}$, offset $40-100 \text{ Pa s}$), koja može ispuniti tiskovne elemente bakrotisnog cilindra pri velikim brzinama tiska
- Tiskarske boje u bakrotisku su jednostavnog sastava i uglavnom se sastoje od **pigmenata, veziva i otapala**
- Vezivo može biti **otopljen** ili u obliku **disperzije/emulzije** smole ili kombinacija smola u otapalu
- Otapala osiguravaju nisku viskoznost boje i mijenjaju koncentraciju pigmenata (optičku gustoću boje)

Tisak - vrsta ambalaže, materijal i tehnike

- **Duboki tisak**
- **Najvažnija otapala** za tisak ambalaže u vakrotisku su:
  - etanol
  - etil acetat
  - voda (također u kombinaciji s organskim otapalom, ali uglavnom s alkoholom)
- Boje na bazi **alkohola i vode sporije suše** od onih na bazi organskih otapala
- Daju otiske manjeg sjaja od otisaka s bojama koja imaju otapala na organskoj bazi
- Posebnu skupinu boja za duboki tisak čine **boje za ambalažu**
- To su uglavnom boje temeljene na **poliamidnim i nitroceluloznim smolama**. Nitrocelulozne boje su otporne na vruće zavarivanje, a poliamidne nisu

Tisak - vrsta ambalaže, materijal i tehnike

➤ Duboki tisak

➤ Zahtjevi za ambalažne boje koje se koriste u prehrambenoj industriji:

- ne smije biti zaostalog mirisa
- adhezija boje i podloge mora biti takva da je tisak otporan na daljnje rukovanje, transport, kvašenje vodom ili ostalim tekućinama koje se nalaze u pakiranom proizvodu
- boje moraju biti otporne na kemijski i fizički utjecaj proizvoda koji se pakira
- od boja se traži **neotrovnost**, visoki sjaj ili po zahtjevu mat izvedba s velikom pokrivenošću ili jako transparentni otisci

➤ Cijena tiska - velike naklade snižavaju cijenu tiska

Primjer:

Isplativost tiska etikete za bezalkoholna pića/ materijal papir

Naklada 1,000.000 etiketa

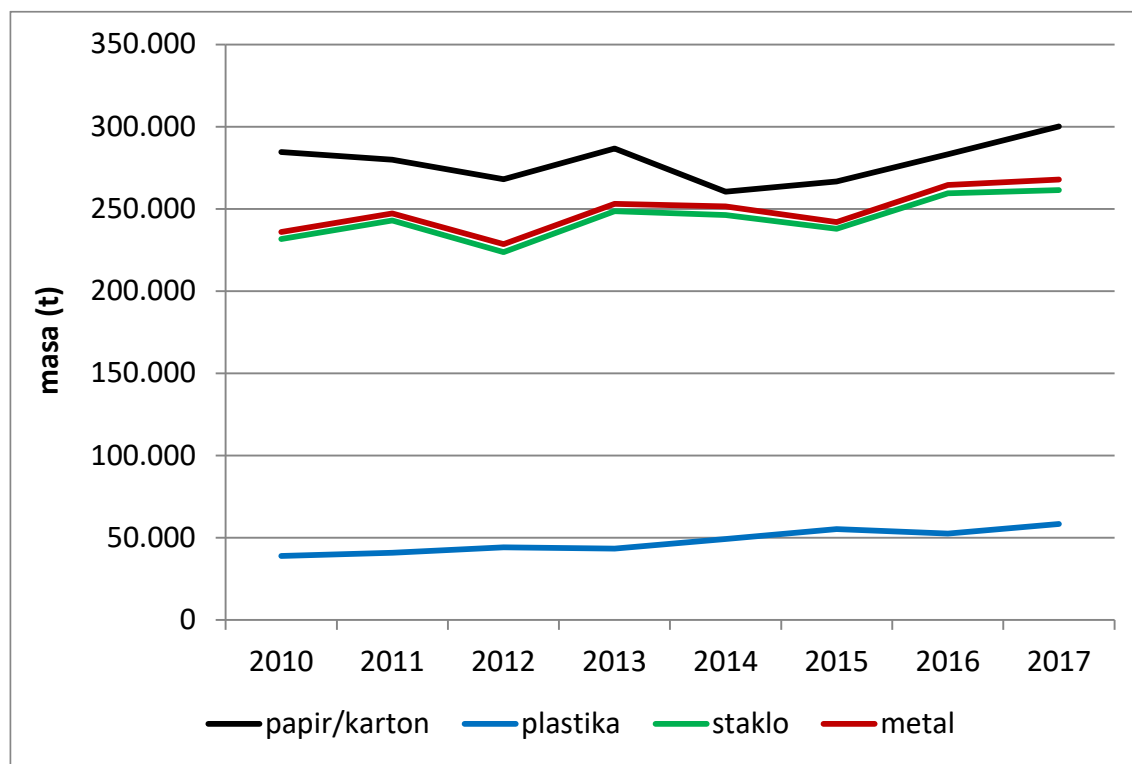
tehnika	Cijena opreme (EUR)	Sat rada (EUR)	Realni kapacitet (m ² /h)	Trošak za tiskanje 1 m ² (Euro cent)
offset	1.300.000	72,75	6.300	1,85
offset	2.000.000	102,30	8.400	1,22
offset	2.300.000	116,62	9.100	0,80
flekso	700.000	68,66	14.040	0,49
flekso	1.000.000	80,26	18.720	0,43
flekso	1.600.000	103,45	21.060	0,49
duboki	900.000	82,17	12.000	0,68
duboki	3.500.000	176,70	23.400	0,76

Proizvodnja i potrošnja ambalaže

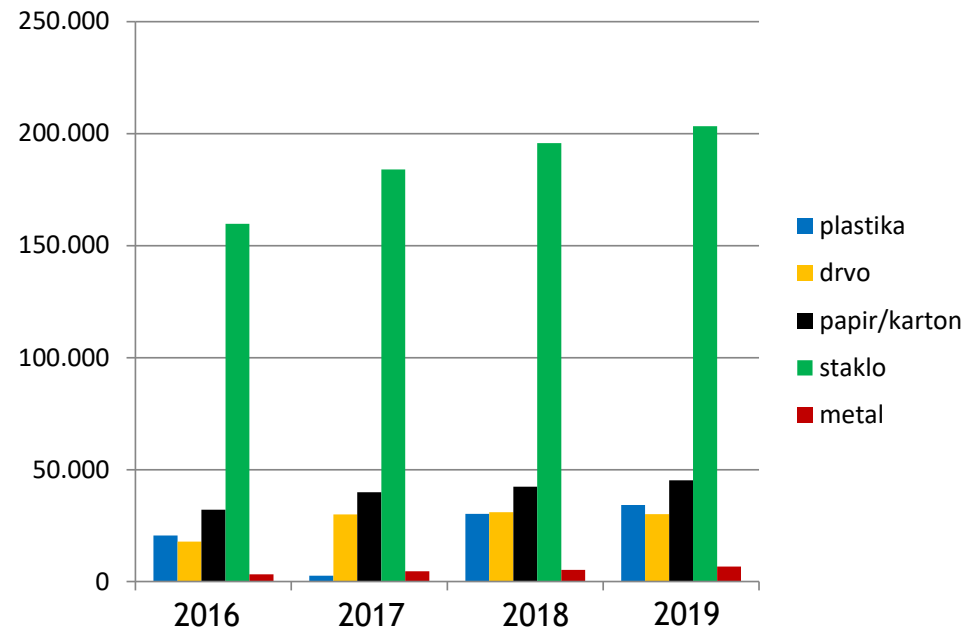
Pregled za Hrvatsku (Hrvatska gospodarska komora podaci, HGK)

- PROIZVODNJA
- UVOZ
- IZVOZ

- Jedna je od **metoda procjene količina otpada**
- Važno i sa stajališta **organizacije sustav prikupljanja otpada**, tj. količine otpada koji se namjerava odložiti, mjera **količine nastalog otpada**
- čak **82 %** polimerne ambalaže postaje otpad u **prvoj godini korištenja**

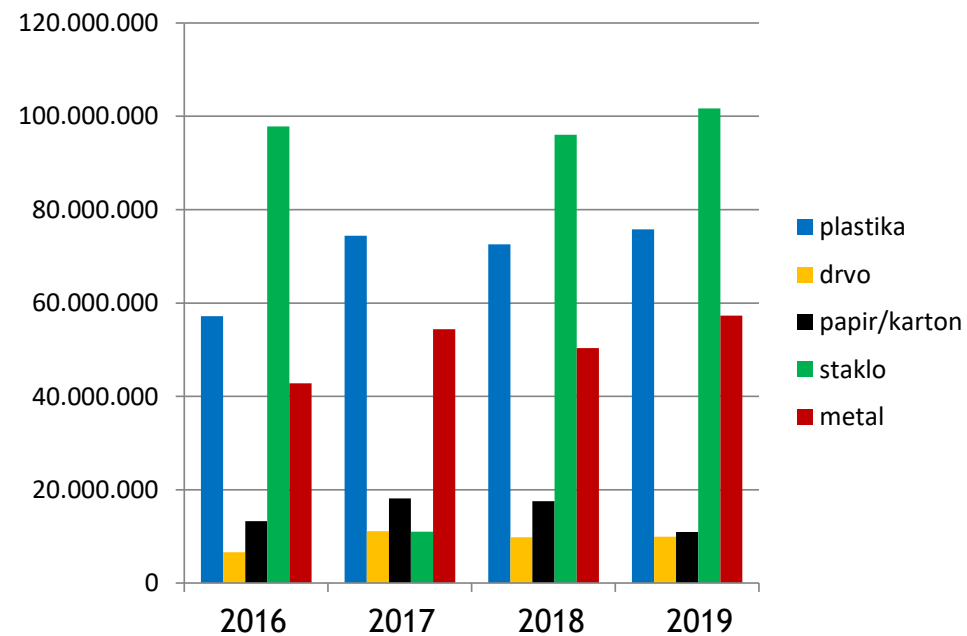
Proizvodnja ambalaže u HR 2010. -2017. u tonama

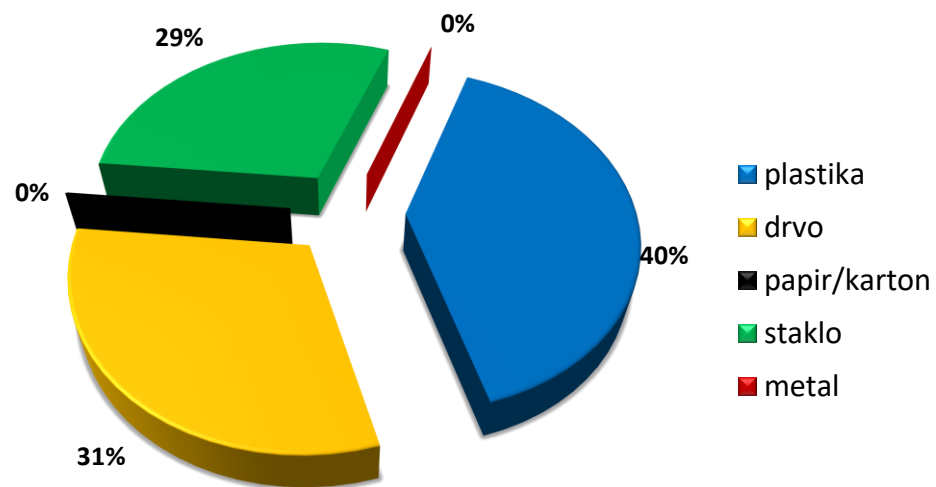
Izvoz ambalaže 2016. - 2019. u tonama

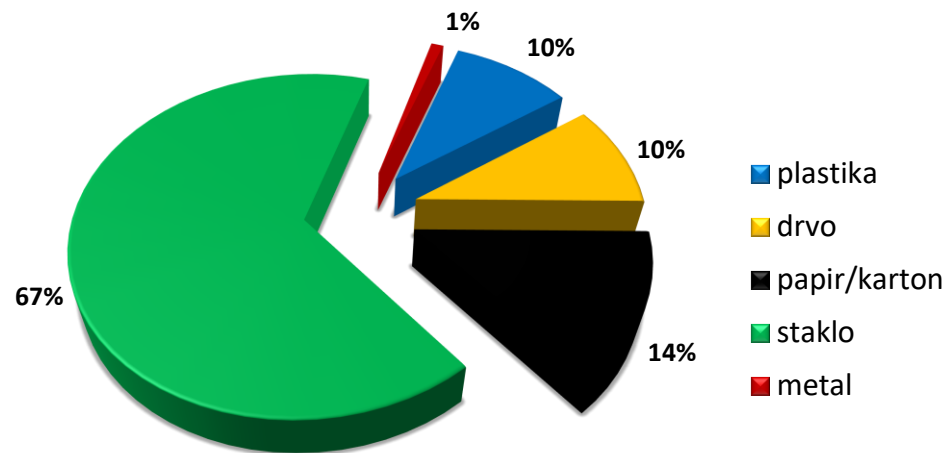
Izvoz ambalaže 2016. - 2019. u USD

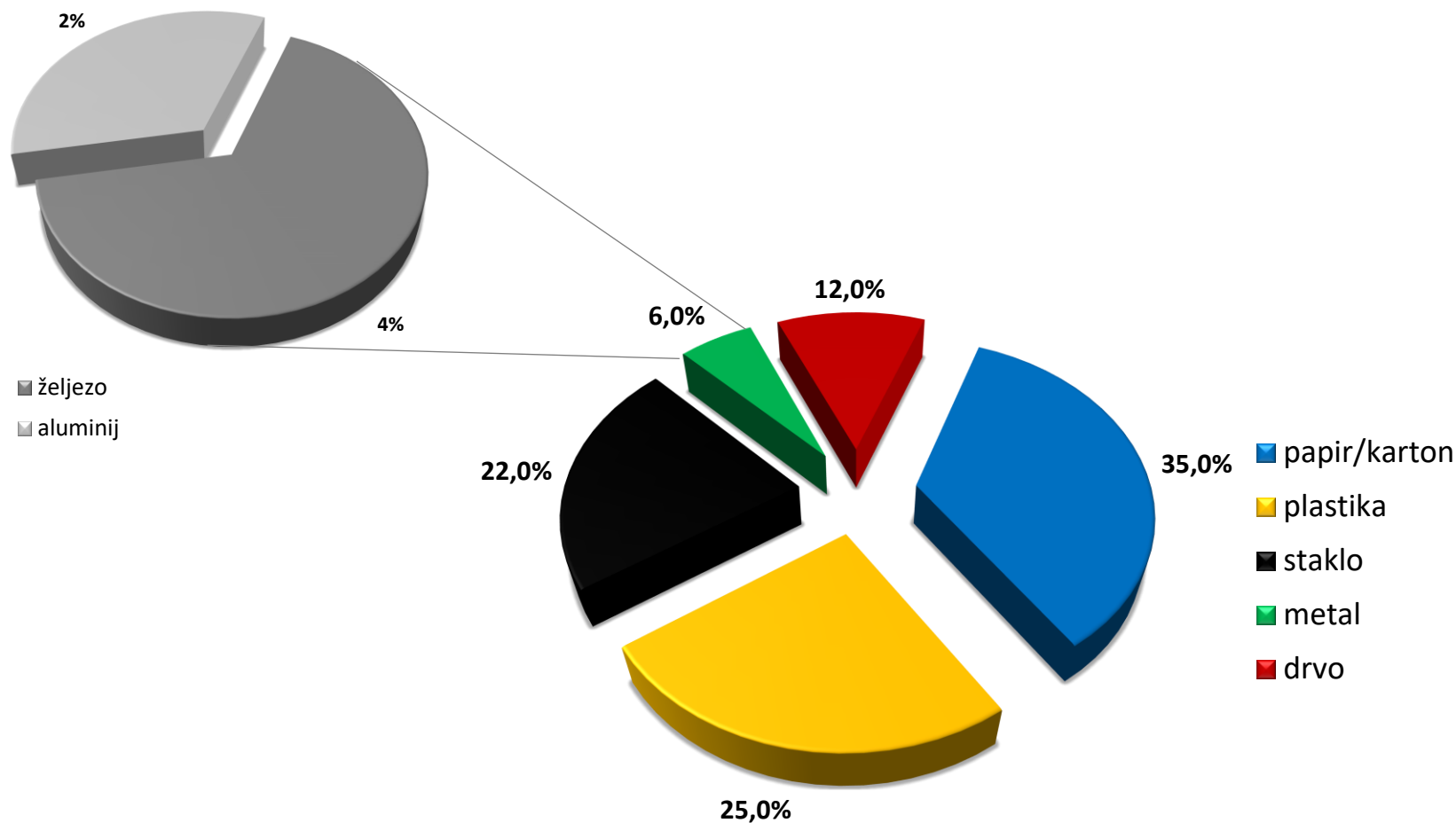
Uvoz 2019.

Izvoz 2019.

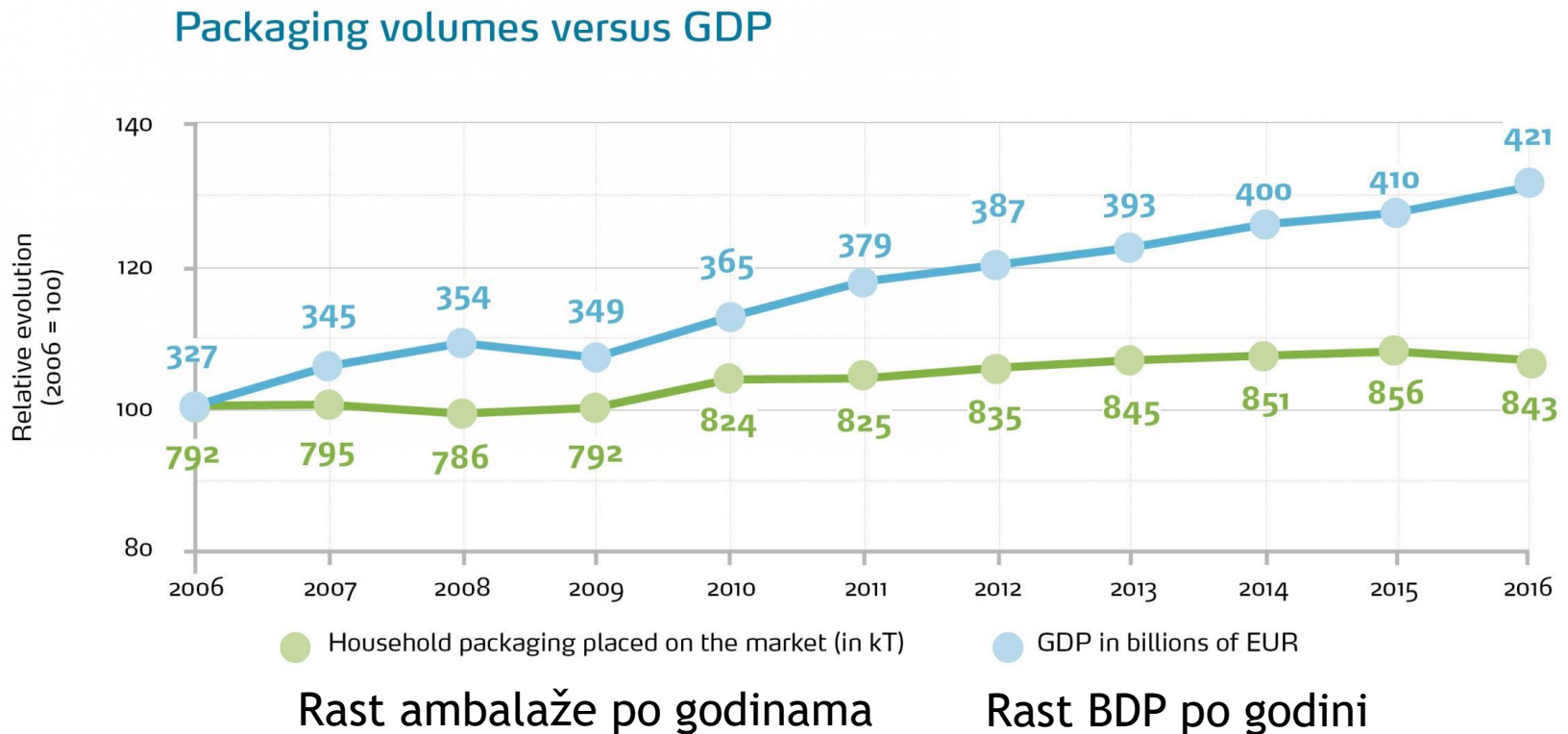

Maseni udio pojedine vrste ambalažnih materijala u HR u 2020.

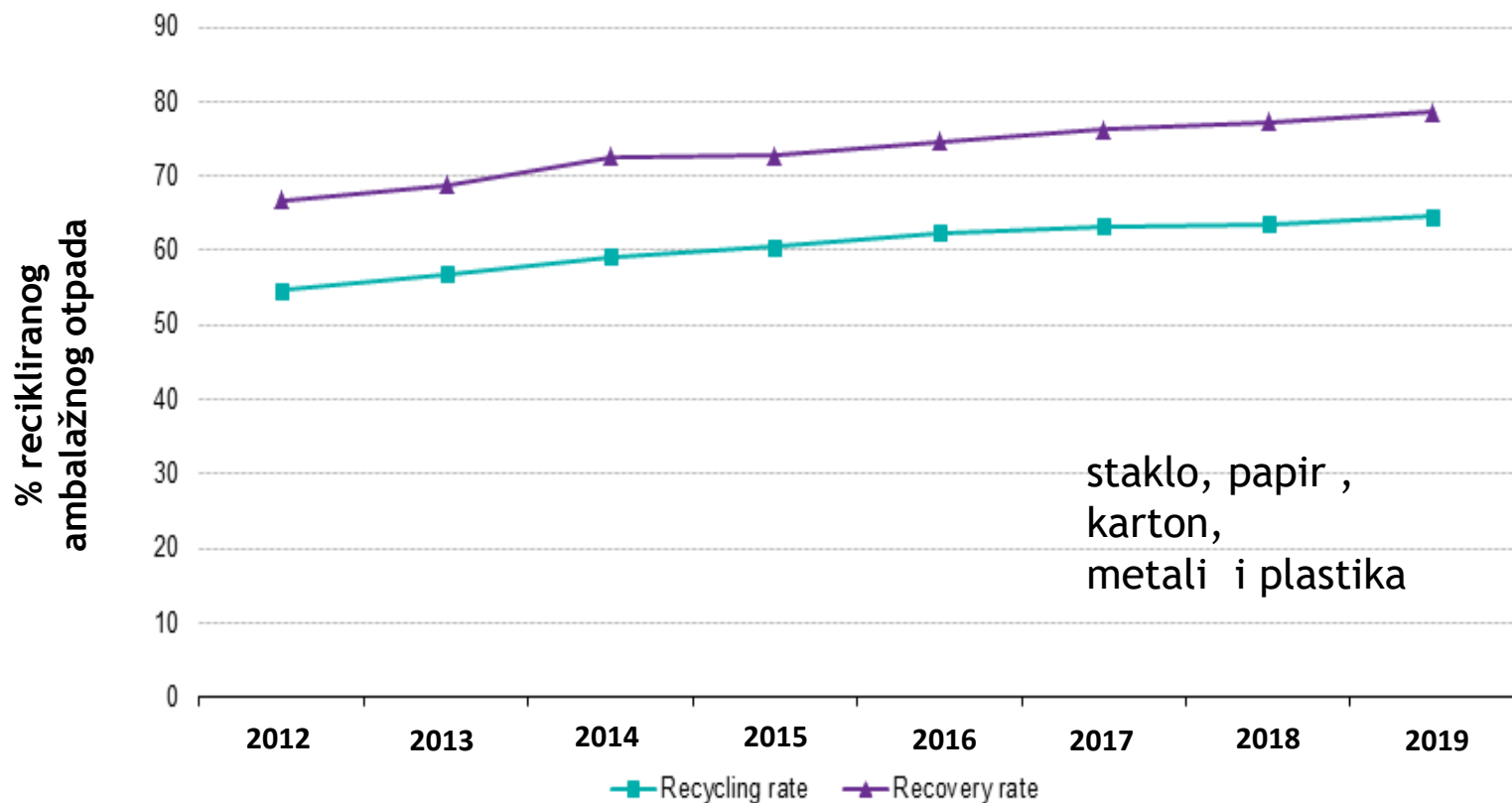
Upotreba ambalaže

Stalni porast ambalažnih materijala s porastom **BDP** u EU 2006.-2016.

Veliki porast upotrebe ambalaže veliki **pritisak na okoliš**

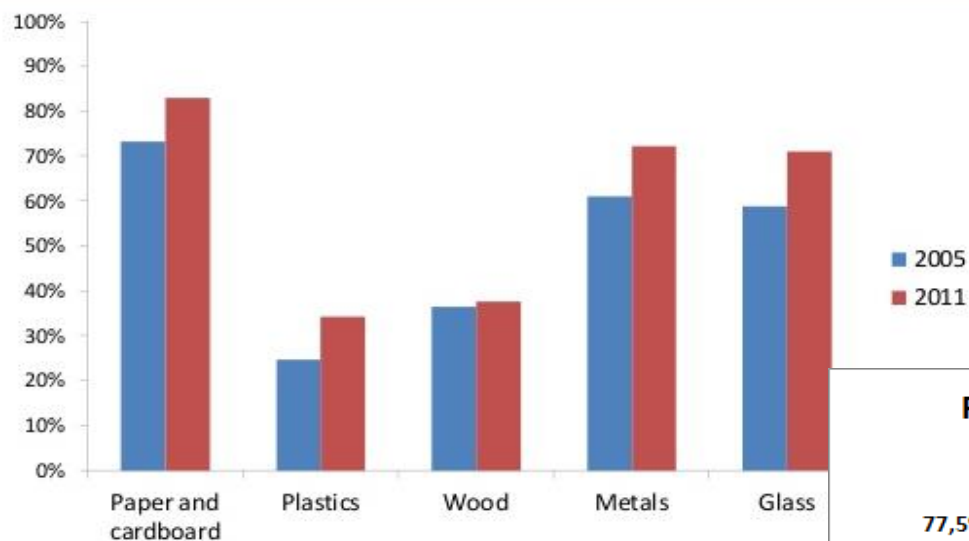
Recikliranje ambalažnih materijala u EU

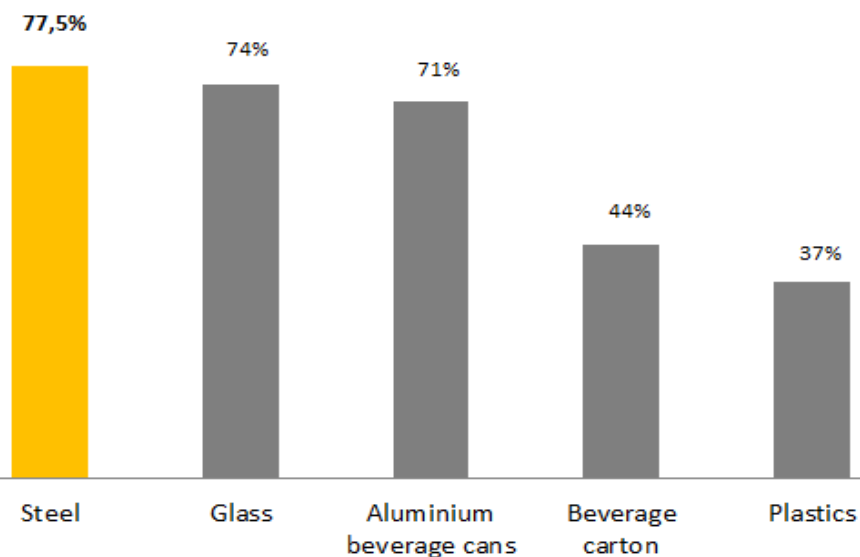
Recikliranje i oporavak stakla, papira/kartona, metala i plastike u EU
2012.-2019 .(u mas%)

Recikliranje ambalažnih materijala u EU

EU Average Packaging recycling rates by material

Recycling rates of main packaging materials in 2015 (EU 28+2)

Source: Industry experts - APEAL (2015 data) ACE, eaa, FEVE (2014 data); Eurostat